

Designing a native model for the development of the country's banking industry: a qualitative analysis based on foundational data theorizing

Fazullah Hadizadeh

PhD student in financial management, Department of Management, Rasht branch, Islamic Azad University, Rasht, Iran

Dr. Fazel Mohammadi Nodeh Corresponding Author

Assistant Professor, Department of Management, Lahijan Branch, Islamic Azad University, Lahijan, Iran

Dr. Mojtaba Afsharian

Assistant Professor, Department of Management, Rasht Branch, Islamic Azad University, Rasht, Iran

Abstract

The main goal of the present study is to specify the features of the banking industry so that a model based on parallel markets and macroeconomic variables can be designed to improve the national banking sector. For this qualitative study, grounded theory modeling was used. The data was collected through a semi-structured interview. In this study, eight interviews with experts in the banking and financial sectors were conducted. Then based on the Strauss and Corbin's grounded theory, which has three main steps known as open, axial, and selective coding, an indigenous model for developing the national banking sector was presented. The results obtained from the interviews showed that banking sector development includes three key components which are stability in the banking system, modern banking system, and universal banking system. The casual factors mainly include internal factors and external factors. Generally speaking, internal factors focus on risk, structural elements, online banking, and the value of domestic currency. However, external factors focus on interaction with foreign banks (sanctions and international reform policies).

Keywords: banking industry, indigenous model, grounded theory

Introduction

The continuing importance of the financial sector emphasizes the need to study the business models in this sector. Financial services are provided not only by financiers and customers but they are also provided by others like stakeholders ([Bocken et al, 2013, p484](#)). As a service sector, commercial banks play an important part in allocating funds for economic activities and also significantly promoting national economic growth. Moreover, banks play an important part in providing finance for economic sustainability ([Alexander, 2014, p2](#)). Although banking operations may indirectly affect society to a lesser degree, they can directly impact society to a great extent. In

fact, there is an opportunity to make the most of the banking services to fulfill social needs in each country through innovating sustainable business models ([Yip and Bocken, 2018, p152](#)).

In recent years, the monetary and banking research institutes have designed some statistical models. However, legally speaking, no model for conducting research on national financial institutions has been defined yet. The lack of a financial health monitoring system in the national banks has fluctuated financial health rating in recent years, and consequently, has cut down the welfare of all the stakeholders, depositors, shareholders, and borrowers' facilities. In order to monitor and improve the national economy, there needs to be a financial health monitoring system that can be affected by external shocks and consequently reduce them. In addition to monitoring the financial health of a bank with retrospective information, this system must be able to monitor the future status of financial health and the factors that will probably worsen its status ([He et al, 2019, p503](#)).

Indigenous models are significantly important to policymakers in the financial market because such models allow them to recognize risk and economic vulnerabilities, therefore they can create a preventive action plan to reduce financial crisis risk. Before 2008, when the economic models were not able to predict the financial risk on an international scale, indigenous models faced many challenges ([Camilleri et al, 2019, p2](#)).

In Iran, depositors mostly earn interest on corporate bonds, bank deposits, etc. Manufacturing operations are also dependent on how banks pay them money. The banking system in Iran can be even considered as the most important key factor that affects supply and demand. The banking system is important to such an extent that any failures in its functions will cause failures in other sectors and consequently, will lead to various failures. In other words, the banking system has two important economic roles. First, it coins money and arranges for payment, second, it brings investors and depositors together. So it can be concluded that the decisions that are made by the investors in state and private enterprises, as well as the decisions that are made by householders, are closely associated with the national banking system ([Mohebi et al, 1396, p124](#)). In fact, the amount of national savings plays an important part in economic growth and prosperity and it can pave the way for expanding productive capacity in the long run, so saving is an important source of investment ([Ahmad Khan and Sattar, 2014, p144](#)). Actually, for every dynamic economy to grow and develop, it needs a steady flow of investment, and in order to make an investment, first, one needs to save ([Roy, 203, p1954](#)).

This study was conducted using a mixed research method. This method which wasn't common in the past combines both qualitative and quantitative modeling. The current study employed an interpretive naturalistic approach. Such an approach was implemented because it helps researchers to be able to study the statistical populations in a natural setting and consequently present an indigenous model. Based on the searches in national and international scholarly journals no similar research has been done so far, therefore, this is a novel research. Since there is not much theoretical

basis, grounded theory methodology was used to choose variables to identify the research gap and enrich the literature on the topic.

The main issue that the current study will discuss is the national banking network which has seen a decline in deposits and a change from term deposit to demand deposit. This has made banks face depletion of resources and to compensate for this depletion, they have been forced to borrow from the central bank. Having a massive debt to the central banks shows how national banks are coping with an unfavorable situation in terms of liquidity risk ([Ahmadian, 2015, p78](#)). Meanwhile, the efficiency in parallel markets such as the stock market, exchange market, gold market, housing market, commodity market, and services market have a significant impact on depositors' behavior. This study mainly aims to specify the features of the banking industry, so that based on parallel markets and macroeconomic variables we can design a model to improve the national banking system. Since the economic structure inside Iran is different from many other countries, without highlighting the differences first, using an economic model will not work effectively. Therefore, the presented model in this study is suitable for Iran. In this study, the researcher tried to answer the following questions:

Based on depositors' behavior, parallel markets, and macroeconomic variables, can an indigenous model be made to improve the national banking sector?

Literature review

Since the 1980s, economists have been less concerned about the banking crisis and economic depression, however, that was temporary. In 2008, the Global Financial Crisis drew economists' attention to the banking crisis, and banking sector development ([Kenny et al, 2020, p2](#)). After the crisis and financial problems began in the finance markets, banking supervisory authorities looked into the banking system carefully, and as a result, Basel Committee on Banking Supervision came into existence ([Basel Committe, 2013](#)).

During the Global Financial Crisis that was followed by financial instability in the world, large international and domestic banks drew too much attention.

[Jiang and Wu \(2023\)](#) did a study on the banking industry in developing countries. In their study, it was concluded that increasing market concentration in the banking industry had a negative correlation with the industrial structures in developing countries. Increasing market concentration to change industrial structure in developing countries is not a good thing to do, because banking sector development has a positive correlation with industrial structures. A study conducted by ([Highley and Theado, 2022](#)) indicated that pursuing local goals rather than international goals had an effective impact on banking sector development. The result of a study conducted by ([Del Gaudio et](#)

[al, 2020](#)) showed that ICT had a positive impact on banking performance. Moreover, they concluded that financial stability in the banking industry along with ICT can lead to better performance.

A study done by ([Kenn et al, 2020](#)) revealed that the banking crisis was connected with a short-term decline and a massive drop in economic growth. While research background in the field showed that the (macroeconomic) variables were exogenous, their studies, however, showed that macroeconomic variables were highly endogenous.

[Yip and Bocken \(2018\)](#) did a study to discover suitable resilience business models for the service sector, particularly the banking sector. In fact, this study scrutinized the depositors' approval of the business models that the banks in Hong Kong presented to them. To validate the business model for the banking sector, first, the data were collected through a literature review, as well as a semi-structured interview. Then, the data were analyzed to see if the depositors were able to approve the business model. Eight resilience business models for the modern banking industry were validated.

[Hun & Melecky \(2013\)](#) analyzed the impact of bank deposit access on deposit stability in the Global Financial Crisis in 2008. In their research, they used a panel logit model to analyze 95 European countries, American countries, and Asian countries. In the study, the negative deposit growth was considered as an indicator of bank run. Their research findings indicated that unrestricted access to deposit accounts by customers can negatively impact deposit growth or it may lead to a bank run.

[Ravan Gard et al \(2023\)](#) investigated the challenges of the banking industry using the grounded theory model. Their research findings showed that online banking in Iran is faced with five challenges which are legal obstacles, infrastructural obstacles, weak IT infrastructure, the lack of cooperation between organizations and their trading partners, and the lack of innovation.

By applying a grounded theory in their study, [Namdari et al \(2021\)](#) identified the factors that can develop management skills in the banking industry. They concluded that four strategies can be used to make banking performance better. These are organizational strategy, individual strategy, IT strategy, and environmental strategy.

Results

In a grounded theory, there are three stages of coding ([Creswell and Clark, 2007](#)).

Stage one- open coding: In this stage, events, actions, and interactions are used to explain similarities and differences.

Stage two- axial coding: In this stage, a correlation between concepts that were generated in stage one is established.

Discussion

During the Global Financial Crisis, many banks crashed and suffered significant losses, and consequently, the situation led to a public debt explosion in many societies. Therefore, an indigenous model that can forecast banking risk is a must. Nowadays, banks are considered one of the economic drivers in every country. To have a strong presence in competitive banking markets and increase market share, identifying key factors, and important issues regarding the indigenous model for banking sector development should not be ignored.

The results of the interviews in this study showed that grounded theory was a perfect model for this study whose main focus was banking sector development. Banking sector development includes three key components which are stability in the banking system, modern banking system, and universal banking system. The casual factors mainly include internal factors and external factors. Generally speaking, internal factors focus on risk, structural elements, online banking, and the value of domestic currency. However, external factors focus on interaction with foreign banks, sanctions, and international reform policies. From banking experts' viewpoint, various factors such as parallel markets and macroeconomic variables can impact banking sector development. Also, from banking experts' viewpoint, underlying factors have always impacted banking activities in the country. Islamic banking and usury interest rates have been also considered as important factors impacting the national banking sector development. Finally, some strategy and their effects were presented for the banking sector development. These strategies are central bank independence, financial reporting standards, corporate governance, capital adequacy management, and risk management. Banking sector development will obviously have some outcomes such as economic prosperity and growth and the lack of ownership (among employees).

In the study that was done by [Jiang and Wu \(2023\)](#), the banking industry was looked into, while in the current study, the politicization of economics, specialization in banking, and banking law were investigated. [Highley and Theado \(2022\)](#) emphasized the indigenous model strongly, so their study is aligned with ours. [Del Gaudio et al \(2020\)](#) showed that ICT had a positive impact on banking performance. In the current study, online banking has been regarded as one of the important domestic factors in the banking industry. The study by [Kenn et al, 2020](#) revealed that the banking crisis was connected with a short-term decline and a massive drop in economic growth. In their study, economic shocks were touched upon, and also economic-related risks were identified. [Yip and Bocken \(2018\)](#) presented an indigenous model for the banking industry in Hong Kong. In their study, they examined whether customers of the bank approved the model that they designed. In a study by [Hun & Melecky \(2013\)](#), negative deposit growth was considered as an indicator of a bank run. However, in the current study, the researcher emphasizes credit risk more. [Ravan Gard et al \(2023\)](#), and [Namdari et al \(2021\)](#) used a grounded theory model to identify effective factors that can impact the banking industry, therefore, in terms of methodology, their studies are aligned with this study.

ارائه الگوی بومی توسعه صنعت بانکداری کشور: تحلیل کیفی مبتنی بر نظریه پردازی داده بنیاد

فضل الله هادی زاده

دانشجوی دکتری مدیریت مالی، گروه مدیریت، واحد رشت، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران

دکتر فاضل محمدی نوده¹

استادیار، گروه مدیریت، واحد لاهیجان، دانشگاه آزاد اسلامی، لاهیجان، ایران

دکتر مجتبی افشاریان

استادیار، گروه مدیریت، واحد رشت، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران

چکیده

هدف: هدف اصلی از این پژوهش مشخص نمودن ویژگی‌های صنعت بانکداری است تا بتوان با لحاظ شرایط بازارهای موازی و متغیرهای کلان اقتصادی، توسعه ی صنعت بانکداری کشور را مدلسازی نمود. **روش شناسی پژوهش:** این پژوهش به صورت کیفی و با تکنیک گراند تئوری اجرا شده و داده‌ها از طریق مصاحبه نیمه ساختاریافته جمع‌آوری گردید. در این راستا، هشت مصاحبه با خبرگان و مدیران در حوزه ی بانکداری و علوم مالی با توجه به موضوع پژوهش انجام شده و سپس براساس رویکرد نظام‌مند نظریه‌ای [استراوس و کوربین](#) در سه فاز اصلی کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی، الگوی بومی توسعه صنعت بانکداری کشور ارائه گردید.

یافته‌ها: نتایج حاصل از کدگذاری مصاحبه‌ها، نشان می دهد توسعه صنعت بانکداری شامل سه مولفه‌ی اصلی ثبات نظام بانکداری، بانکداری نوین و بانکداری جامع می‌باشد. عوامل علی عمده‌ها در دو گروه عوامل داخلی و عوامل خارجی جای می‌گیرد. عوامل داخلی عموماً بر ریسک‌ها، مسائل ساختاری، بانکداری دیجیتال و ارزش پول ملی تاکید دارد. در حالی که عوامل خارجی بر تعامل با بانک‌های خارجی (تحریم‌ها و اصلاح سیاست‌های بین‌المللی) اشاره دارد.

اصالت / ارزش افزوده علمی: به استناد یافته‌های پژوهش حاضر، فعالان صنعت بانکداری، عوامل برشمرده شده در این پژوهش که از نظر خبرگان و فعالین صنعت بانکداری بر توسعه ی صنعت بانکداری کشور تأثیرگذار هستند را مورد توجه قرار دهند. **کلمات کلیدی:** صنعت بانکداری، الگوی بومی، نظریه داده بنیاد.

¹ نویسنده مسئول: آدرس ایمیل: mnfazel2@liau.ac.ir

۱-مقدمه

اهمیت فزاینده بخش خدمات مالی نشان دهنده ضرورت بررسی مدل‌های تجاری این بخش اقتصادی است. خدمات مالی توسط تامین‌کننده‌ها و مشتری‌ها و نیز توسط شبکه فعالیت‌هایی که شامل تعداد زیادی از ذینفعان است ایجاد می‌شود ([Bocken et al., 2013, p484](#)). بانک‌های تجاری، به عنوان صنعت خدمات، نقش تعیین‌کننده‌ای در تخصیص منابع مالی برای فعالیت‌های اقتصادی دارند که نه تنها متضمن رشد امروز، بلکه در تأمین مالی پایدار برای آینده اقتصادی کشور تأثیرگذار می‌باشند. ([Alexander, 2014, p2](#)). ممکن است تأثیر مستقیم عملیات بانکی در جامعه کم باشد، اما تأثیرات غیرمستقیم آن زیاد است. استفاده از قدرت بانک‌ها برای رفع نیازهای جامعه از طریق فن‌آوری پایدار در مدل تجارت، یک فرصت محسوب می‌شود. ([Yip and Bocken, 2018, p152](#)). در سال‌های اخیر نهاد ناظر و پژوهشکده پولی و بانکی بانک مرکزی اقدام به طراحی مدل‌های آماری و تحلیلی برای پیش‌بینی سلامت مالی بانک‌ها کردند اما از لحاظ قانونی هنوز الزامات نهادی این تحقیقات پژوهشی به منظور پیاده‌سازی در موسسات مالی کشور تبیین نشدند. فقدان یک سیستم مناسب پیش سلامت مالی بانک‌های کشور موجب نوسانات شدید رتبه سلامت مالی بانک‌های کشور و در نهایت کاهش رفاه ذی‌نفعان آنها شامل تسهیلات‌گیرندگان، سهامداران و سپرده‌گذاران گردید. وجود یک سیستم نظارتی و پایش مالی که قابلیت تأثیرپذیری از شوک‌های بیرونی و کمی کردن آنها را داشته باشد، برای پایش وضعیت و بهبود اقتصاد کشور الزامی است. در این سیستم باید به اطلاعات گذشته، پیش‌بینی وضعیت آتی و بهبود وضعیت سلامت مالی بانک‌ها توجه شود ([He et al., 2019, p503](#)).

مدل‌های بومی ارزش قابل توجهی برای سیاستگذاران بازارها دارد و به آنها اجازه شناسایی تهدیدها و آسیب‌پذیری‌های اقتصادی و اقدامات پیشگیرانه برای کاهش خطرات بحران‌های مالی را می‌دهد. چالش طراحی مدل بومی موثر، زمانی افزایش یافت که مدل‌های پیش از سال ۲۰۰۸ نتوانستند شدت و گستره بین‌المللی این بحران جهانی را پیش‌بینی کنند ([Camilleri et al., 2019, p2](#)). در کشور ایران، سپرده‌گذاران به سپرده‌گذاری بانکی و ابزارهای مالی موجود در بازار پول نظیر اوراق مشارکت و صندوق‌های سرمایه‌گذاری و ... متکی هستند. وضعیت بنگاه‌های تولیدی در اقتصاد واقعی نیز وابسته به چگونگی پرداخت‌های شبکه بانکی می‌باشد. سیستم بانکی در اقتصاد ایران مهم‌ترین مجاری ارتباطی میان عرضه و تقاضای منابع پولی می‌باشد به گونه‌ای که هرگونه نقصان و ناکارآمدی عملکرد آن، زمینه‌ی بروز اختلال در سایر بخش‌ها و ایجاد شوک‌های گوناگون را فراهم می‌سازد. درواقع سیستم بانکی دو عملکرد مهم اقتصادی را به عهده دارد: نخست خلق پول و اداره ساز و کار پرداخت‌ها و دوم مسئولیت به هم رساندن سرمایه-گذاران و پس‌اندازکنندگان. لذا می‌توان نتیجه گرفت که تصمیمات سرمایه‌گذاران بنگاه‌های دولتی و خصوصی و تصمیمات مصرفی خانوارها به فعالیت سیستم بانکی کشور ارتباط نزدیکی دارد ([محبی و همکاران، ۲۰۱۷، ص ۱۲۴](#)). سطح پس‌انداز یک جامعه در فرآیند رشد و توسعه اقتصادی اهمیت ویژه‌ای دارد و می‌تواند در بلندمدت زمینه ساز توسعه ظرفیت‌های تولیدی یک اقتصاد باشد، زیرا پس‌انداز از اصلی‌ترین منابع تأمین سرمایه‌گذاری است ([Ahmad Khan and Sattar, 2014, p144](#)). بنابراین هر اقتصاد پویایی برای تداوم رشد و توسعه خود نیاز به جریان دائمی سرمایه‌گذاری دارد و برای سرمایه‌گذاری در اقتصاد، پس‌انداز لازم است ([Roy, 203, p1954](#)).

این پژوهش با روش داده بنیاد انجام می‌شود. در گذشته پژوهشی با پارادایم گرند تئوری انجام نگردید و صرفاً بر اساس مدل‌های کمی صورت گرفت. در مطالعه‌ی حاضر روابط میان مقوله‌ها و عوامل، برپایه رویکردهای تفسیری و طبیعت‌گرایانه صورت می‌گیرد تا از

این رهگذر ویژگی های خاص جامعه آماری به لحاظ قلمرو مکانی و زمانی مورد نظر قرار گیرد و در نهایت الگوی بومی ارائه گردد. با توجه به جستجوی های انجام شده در منابع معتبر داخلی و خارجی، موضوع حاضر برای بار اول انجام می گیرد. لذا مبانی نظری قوی اندکی وجود دارد. بنابراین از نظریه داده بنیان در انتخاب متغیرها استفاده خواهد شد تا به شکاف تئوری موجود و غنی بخشیدن به ادبیات موضوع کمک شود.

مسئله اصلی مقاله حاضر این است که شبکه بانکی کشور در سال های اخیر با روند کاهشی در رشد سپرده و تغییر سبد سپرده بانک ها از سپرده مدت دار به سپرده فرار بوده، این موضوع بانک ها را با کاهش منابع مواجه ساخته که برای جبران کمبود منابع، مجبور به استقراض از بانک مرکزی شدند. همچنین افزایش شدید بدهی به بانک مرکزی، بیانگر وضعیت نامساعد بانک های کشور از منظر ریسک نقدینگی و منابع می باشد (احمدیان، ۲۰۱۴، ص ۷۸). این در حالی است که بازدهی بازارهای موازی همانند بازار سهام، بازار ارز، بازار طلا، بازار مسکن و بازار کالا و خدمات با دوام تاثیر زیادی بر رفتار سپرده گذاران می گذارد. لذا هدف اصلی از مطالعه حاضر، مشخص نمودن ویژگی های صنعت بانکداری است تا بتوان با لحاظ شرایط بازارهای موازی و متغیرهای کلان اقتصادی، توسعه صنعت بانکداری کشور را مدلسازی نمود. با توجه به تفاوت ساختار و مولفه های اقتصاد ایران با بسیاری از کشورها، استفاده از این شاخص ها و ابزارها بدون در نظر گرفتن این تفاوت ها و ویژگی ها موثر نخواهد بود. بنابراین الگوی ارائه شده بر اساس شرایط جامعه آماری از حیث شرایط مکانی و زمانی می باشد. با توجه به مسئله تبیین شده، محقق درصدد پاسخ به این سوال است که پیش نیازها و پس نیازهای توسعه صنعت بانکداری کشور کدام است؟

۲- مبانی نظری و پیشینه پژوهش

از دهه ۱۹۸۰ حرفه اقتصاد کمتر نگران بحران های بانکی و در نتیجه رکود اقتصادی بود. این فراموشی موقتی زمانی از بین رفت که بحران مالی جهانی در سال ۲۰۰۸، توجه اقتصاددانان را به بحران های بانکی و توسعه صنعت بانکداری و همچنین پیامدهای اقتصادی آن جلب کرد (Kenny et al, 2020, p2). پس از این بحران و مشکلات ایجاد شده در بازارهای مالی در قانون گذاری و نظارت بر بانکداری، به مساله اندازه های بانک اهمیت ویژه داده شد و به دنبال آن قانون گذاری کمیته بازل بر اساس طبقه بندی بانک ها و اهمیت سیستماتیک آنها صورت پذیرفت (Basel Committe, 2013). در دوره ی بحران مالی که با بی ثباتی مالی شدیدی در عرصه بین المللی همراه شد، با توجه به این موضوع که بانک ها در صورت ورشکستگی، اثر چشم گیری بر اقتصاد بین المللی و اقتصاد داخلی وارد می نمایند، لذا همه توجهات به بانک های بزرگ در عرصه بین المللی و در حوزه اقتصاد داخلی معطوف شد. در واقع شکست صنعت بانکداری بر بخش زیادی از اقتصاد تاثیر دارد و با افزایش ارتباط میان بانک ها و موسسات مالی با عموم فعالیت ها، اثرات ورشکستگی بانک ها به دیگر فعالان بازارهای مالی بیشتر شده و در نهایت بر اقتصاد حقیقی تاثیر دارد (شاهچرا و نوربخش، ۲۰۱۹، ص ۲). بانک های اروپایی با تمرکز بر پیش بینی درآمد از روش های مختلف، تلاش کردند تا بتوانند چشم انداز بهتری نسبت به آینده داشته باشند. یکی از روش های پیش بینی درآمد استفاده از ترکیب سپرده ها است. بانک با جذب سپرده، اعطای درصدی از سپرده ها به صورت تسهیلات یا سرمایه گذاری آن ها کسب درآمد می کند. با وجودی که پیش بینی درآمد مهم ترین عامل تعیین بودجه محسوب می شود، لکن مطالعات اندکی در زمینه کنترل درآمد انجام گردید که آن هم بیشتر در حوزه مدیریت بوده و از دیدگاه متغیرهای کلان و خرد اقتصادی به آن پرداخته نشد (Petrov et al, 2015, p2). بر اساس شواهد تجربی یکی از دلایل بروز بحران های اقتصادی بحران بانکی به شمار می رود. بانک ها نیز مانند هر بنگاه اقتصادی، می توانند به صورت انفرادی یا گروهی با مشکل ورشکستگی مواجه شوند؛ اما تأثیر ورشکستگی بانک ها بسیار فراتر از ورشکستگی بنگاه های تجاری می باشد (Qun et al, 2019, p11). چرا که از یک سو سرمایه سهامداران و از سوی دیگر پس اندازهای سپرده گذاران از دست می رود. به طور معمول بحران های بخش بانکی مشابه آنچه در سال های

۲۰۰۸-۲۰۰۷ در امریکا رخ داد، با ظهور مشکل در یک یا چند بانک شروع می‌شود و با سرایت به بانک‌های دیگر و تحت تأثیر قراردادن بازارهای مالی، به سرعت بر کل اقتصاد تأثیر می‌گذارد. بحران‌های بانکی با کاهش اعتماد به عملکرد نهادهای مالی داخلی، همراه و باعث کاهش پس‌اندازهای داخلی و افزایش خروج سرمایه می‌شوند. ابداعات و مقررات‌زدایی در بخش بانکی باعث پیچیده‌تر و پرریسک تر شدن عملیات بانکی نسبت به گذشته شد. این موضوع چالش‌هایی را برای بخش نظارت بر عملکرد بانک‌ها ایجاد کرد (Weibull, 2015). در واکنش به این موضوع ناظران صنعت بانکداری به توسعه روش‌ها و ابزارهای جدید برای نظارت و ارزیابی بیشتر بانک‌ها پرداختند. توجه به این موضوع می‌تواند به ارتقای کیفیت و توسعه سیستم‌ها در جهت ایجاد تغییرات اساسی کمک کند (Altman et al, 2018, p3). از جمله تئوری‌های مختلفی که در مورد بررسی عوامل مؤثر بر حجم سپرده‌های بانکی وجود دارد، می‌توان به تئوری‌های مربوط به پس‌انداز نظیر تئوری‌های کلاسیک‌ها و نئوکلاسیک‌ها، کینز، نظریه دوره عمر فیشر و آندو - مدیلیانی و فرضیه درآمد دائمی فریدمن اشاره کرد. اقتصاددانان کلاسیک و نئوکلاسیک پس‌انداز را چشم پوشی از مصرف حال به منظور افزایش مصرف آینده می‌دانند و بر این اعتقادند که پاداش عمل پس‌انداز، نرخ بهره است. به عبارت دیگر، نرخ بهره عامل اصلی پس‌انداز کردن است و از آنجاکه درآمد در سطح اشتغال کامل ثابت در نظر گرفته می‌شود اثری بر پس‌انداز ندارد. به اعتقاد آنان افزایش پس‌انداز در سایه قانون عرضه و تقاضا باعث افزایش سرمایه‌گذاری و در نتیجه توسعه اقتصادی می‌شود (برانسون، ۲۰۰۸، ص ۲۴۱).

پژوهش ژیانگ و وو^۲ (۲۰۲۳) نشان داد که تمرکز بازار صنعت بانکداری در کشورهای در حال توسعه رابطه منفی با ساختار صنعتی دارد. ایشان اذعان داشتند افزایش تمرکز بازار در صنعت بانکداری برای تغییر ساختار صنعتی کشورهای در حال توسعه مناسب نیست و سطح توسعه صنعت بانکداری با ساختار صنعتی همبستگی مثبت دارد.

پژوهش هیقلی و تنودو^۳ (۲۰۲۲) حاکی از این است که ارزش‌گذاری اهداف بومی در مقایسه با اهداف بین‌المللی نقش موثری در توسعه صنعت بانکداری دارد.

نتایج پژوهش دل‌گایدیو و همکاران^۴ (۲۰۲۰) حاکی از نقش مثبت ICT در بهبود عملکرد بانک است. آنها نشان دادند ثبات مالی در صنعت بانکداری با استفاده از فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات، منجر به بهبود عملکرد بانک می‌شود.

در مطالعه کنی و همکاران^۵ (۲۰۲۰) مشخص شد که بحران بانکی با افت کوتاه مدت و شدید رشد اقتصادی همراه می‌باشد. در عین حال که سوابق موضوع بیانگر برونزا بودن متغیرها بود، لیکن آنها نشان دادند، متغیرهای کلان اقتصادی درونزا می‌باشد.

یپ و باکن^۶ (۲۰۱۸) با هدف کشف مدل‌های تجاری برای تاب‌آوری در صنعت خدمات، به ویژه صنعت بانکداری در کشور هنگ کنگ به بررسی پذیرش سپرده‌گذاران نسبت به مدل‌های تجاری پایدار در بانک‌ها پرداختند. آنها با استفاده از مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته، هشت مدل کسب و کار پایدار را برای صنعت بانکداری تدوین و اعتبارسنجی نمودند.

رحمان رحیمی و همکاران (۲۰۲۲) بر اساس رویکرد مارکوف سویچینگ به طراحی مدل بهینه برای ریسک اعتباری در بانک تجارت پرداختند. نتایج پژوهش آنها حاکی از آن است که ریسک اعتباری در حالت رکود اقتصادی حساسیت بالاتری نسبت به متغیرهای توضیح دهنده خود دارد و شاخص‌های مرتبط با فین تک بر سطح ریسک اعتباری در بانک تجارت تأثیر معناداری دارد.

هان و ملکی^۷ (۲۰۱۳) اثر دسترسی به سپرده بانکی بر ثبات رشد سپرده در بحران مالی سال ۲۰۰۸ را با استفاده از مدل پانل لاجیت برای ۹۵ کشور اروپایی، آمریکایی و آسیایی مورد بررسی و ارزیابی قرار دادند. در این پژوهش رشد منفی سپرده به عنوان

² Jiang and Wu

³ Highley and Theado

⁴ Del Gaudio et al

⁵ Kenn et al

⁶ Yip and Bocken

شاخص هجوم بانکی در نظر گرفته شد. نتایج پژوهش آنها حاکی از این است که درصد افزایش دسترسی مشتریان به سپرده بانکی باعث رشد منفی سپرده یا وقوع اتفاق هجوم بانکی می‌شود.

روانگرد و همکاران (۲۰۲۳) با استفاده از نظریه داده بنیاد به بررسی چالش‌های صنعت بانکداری پرداختند. آنها نشان دادند شرایط علی چالش‌های بانکداری دیجیتال در ایران شامل چهار مقوله موانع قانونی و حقوقی، موانع زیرساختی و ضعف در زیرساخت‌های فناوری، عدم تمایل سازمان به همکاری با شرکای بیرونی و بالعکس و عدم ارائه ایده‌های نوین کسب و کار است.

نامداری و همکاران (۲۰۲۱) با استفاده از نظریه داده بنیاد به شناسایی مولفه‌های توسعه حرفه‌ای مدیران آموزشی در صنعت بانکداری پرداختند. نتیجه پژوهش آنها نشان داد که می‌توان چهار مقوله سازمانی، فردی، فناورانه و محیطی را از طریق زیرمقوله‌ها و شاخص‌های شناسایی شده برای بهبود عملکرد بانک در نظر گرفت.

مطابق با یافته‌های پژوهش آزاده و همکاران (۲۰۲۲) چهار استراتژی مدیریت دارایی و مصارف بانک، جذب منابع مالی و سودآوری، توانمندسازی مدیریت بانک و توسعه زیرساخت‌های بانکداری و نیز منتخب ترکیبی شناسایی و شبیه‌سازی شدند.

نتایج پژوهش قلی‌زاده و همکاران (۱۳۹۹) نشان داد که با کاهش شاخص قیمت و بروز بحران در دوره گذشته، احتمال وقوع بحران افزایش می‌یابد. لیکن کاهش نرخ ارز، افزایش قیمت طلا و کاهش قیمت نفت بر بروز بحران در دوره جاری تاثیر معنی‌داری ندارد.

شاهچرا و نوربخش (۱۳۹۷) ضمن بررسی و تعریف اصطلاح ورشکستگی غیر ممکن در بین بانک‌های کشور به مطالعه رابطه آن با سپرده پرداختند و نشان دادند که بانک‌های بزرگ موفق‌تر از بانک‌های کوچک در جذب منابع مالی از طریق سپرده‌ها در شبکه بانکی کشور عمل می‌کنند.

نتایج پژوهش آل مرزان و وصلی (۱۳۹۶) حاکی از این است که نرخ سود سپرده‌ها روی سپرده‌گذاری کوتاه‌مدت و بلندمدت، همچنین تغییرات شاخص سهام بر سطح سپرده‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت تاثیر دارد؛ اما تغییرات نرخ ارز در سطوح سپرده‌های بانکی و سودآوری تاثیر ندارد.

پدرام و همکاران (۱۳۹۶) در مطالعه خود نشان دادند که افزایش نرخ بهره واقعی تا قبل از حد آستانه (۳درصد) اثر مثبت بر قیمت سهام می‌گذارد، ولی با گذشتن از حد آستانه، اثر منفی بر قیمت سهام می‌گذارد.

نتیجه مطالعه ابونوری و همکاران (۱۳۹۲) حاکی از این است که در بلندمدت بین نرخ سود اسمی و نرخ تورم رابطه مثبت معنادار وجود دارد. به این معنا که نرخ تورم دلیل تغییرات همسو در نرخ سود اسمی یا همان نرخ سود سپرده‌ها است. آنها با مطالعه موردی شعب بانک سپه تهران نشان دادند که بین نرخ تورم و انواع سپرده‌ها رابطه معکوس وجود دارد که این موضوع رابطه مستقیمی با رشد درآمد ملی دارد.

پژوهش رضایی‌پور و همکاران (۱۳۹۱) نشان داد که رابطه تعادلی بلندمدت بین نرخ بهره و حجم منابع مالی بانک‌ها معنادار بوده و افزایش نرخ بهره بر حجم منابع مالی بانک‌ها اثر مثبت دارد.

۳- روش شناسی پژوهش

از آنجا که مقاله حاضر در پی ارائه الگوی بومی توسعه صنعت بانکداری کشور است و می‌خواهد بر اساس دیدگاه خبرگان صنعت بانکداری، رهنمودهای موثقی در نظام بانکداری ارائه دهد، یک پژوهش کاربردی به شمار می‌آید. از سوی دیگر، با توجه به دانش افزایشی ناشی از ارائه الگوی بومی برای نظام بانکداری کشور و بررسی اثرات شرایط علی، زمینه‌ای و دخیل، این پژوهش جهت‌گیری توسعه‌ای نیز دارد. محقق قصد دارد با به‌کارگیری استراتژی نظریه داده بنیاد، اقدام به کشف مولفه‌ها، پیشایندها و پیامدهای مدل بومی نماید.

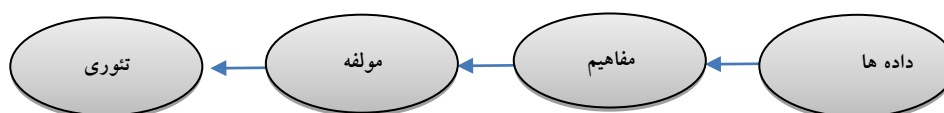
در این پژوهش که با استراتژی نظریه داده بنیاد انجام می‌شود، پژوهشگر، به جای یک جامعه آماری بزرگ، با یک موقعیت خاص سر و کار دارد. جامعه آماری در مطالعه حاضر، اساتید دانشگاه علوم بانکداری و مهندسی مالی و همچنین مدیران عالی بانک‌های تجاری کشور هستند. در مطالعه حاضر، با هشت نفر از اساتید دانشگاه و مدیران عالی در صنعت بانکداری کشور مصاحبه صورت گرفت و تا رسیدن به اشباع مقوله‌ها ادامه یافت. به عبارت دیگر هنگامی که تحقیق به یک نقطه بازده نزولی در حوزه جمع‌آوری داده‌ها رسید، این اطمینان حاصل شد که پژوهش به کفایت لازم رسیده است. در مطالعه حاضر از روش نمونه‌گیری نظری جهت تعیین تعداد نمونه آماری استفاده گردید. پس از استخراج کدهای باز در هر مصاحبه، و مقایسه با کدهای مصاحبه جدید، مشخص شد در مصاحبه هشتم، تمامی کدها تکراری شده‌اند. بنابراین به مصاحبه خاتمه داده شد. در این مطالعه، محقق تمامی مصاحبه‌ها را هدایت نمود. اتخاذ این رویه باعث شد تا محقق بتواند اطلاعات حاصل از مصاحبه‌های پیشین را در مصاحبه‌های بعدی به کار گیرد. اطلاعات جمعیت شناختی مصاحبه‌شوندگان به شرح ذیل می‌باشد:

جدول ۱. مشخصات افراد مصاحبه شونده

Table 1. Characteristics of the interviewees

ردیف	تخصص	سن	تحصیلات	مدت اشتغال در صنعت بانکداری	سمت
۱	بانکداری	۴۸	فوق لیسانس	۲۳	بانکداری
۲	مالی	۴۶	دکتری	۲۱	بانکداری
۳	مدیریت مالی	۴۷	دکتری	۲۳	بانکداری
۴	حسابداری	۴۵	فوق لیسانس	۲۲	بانکداری
۵	مالی	۴۵	دکتری	۲۱	بانکداری
۶	بانکداری	۴۴	فوق لیسانس	۲۰	بانکداری
۷	اقتصاد	۴۸	فوق لیسانس	۲۴	بانکداری
۸	مالی	۴۶	فوق لیسانس	۲۲	بانکداری

به منظور تحلیل داده‌ها در نظریه داده‌بنیاد، هر قسمت از داده‌ها، بلافاصله بعد از گردآوری آن قسمت (به طور موازی) مورد تحلیل قرار می‌گیرد. سپس محقق رهنمودهایی را از تحلیل داده‌های اولیه، برای دسترسی به داده‌های بعدی دریافت می‌کند. این رهنمودها از مقوله‌های توسعه نیافته، خلأهای اطلاعاتی و یا افرادی که نسبت به پدیده بصیرت کافی دارند، حاصل می‌شود. پس از کسب این رهنمودها، پژوهشگر برای گردآوری داده‌های دیگر وارد محیط پژوهش می‌شود. فرآیند زیگزاکی در گردآوری و تحلیل داده‌ها تا رسیدن به اشباع طبقات ادامه می‌یابد (دانایی فرد و اسلامی، ۱۳۹۰)

نمودار ۱. مدل فرایند اجرای گراندد تئوری

Diagram 1. Grounded theory implementation process model

آخرین مرحله در تحلیل داده‌ها نگارش و تدوین تئوری است. قبل از این مرحله، پژوهشگر سه مرحله کدگذاری (باز، محوری، انتخابی) و یادداشت برداری را انجام می‌دهد. در این مرحله تصویر پژوهش برای پژوهشگر از همیشه روشن‌تر است. در نهایت محقق باید آنچه که از این تصویر می‌بیند را برای مخاطب تفسیر کند. هر چند که ممکن است لازم شود پژوهشگر دو سه دفعه یا بیشتر کار خود را از نو بازخوانی و بازنویسی کند، تا قادر شود که افکار خود را به طور دقیق تشریح کند (Strauss and Corbin, 2008).

۴- تجزیه و تحلیل داده‌ها

در رویکرد نظام‌مند نظریه پردازی داده بنیاد سه گام از کدگذاری وجود دارد (Creswell and Clark, 2007).
 گام اول- کدگذاری باز: در این نوع کدگذاری، وقایع، اقدامات و تعاملات با یکدیگر برای بررسی شباهت‌ها و تفاوت‌ها مقایسه شده و برچسب مفاهیم به خود می‌گیرند.
 گام دوم- کدگذاری محوری: هدف از این مرحله برقراری رابطه بین مفاهیم تولید شده در مرحله کدگذاری باز است. با بررسی مفاهیم و قرارگیری مفاهیم نزدیک و همجنس حول یک طبقه، مقوله محوری آن استخراج و در جدول (۲) قابل مشاهده است.

جدول ۲. مقولات نهایی استخراج شده

Table 2. Final extracted categories

کدگذاری محوری				
شرایط علی	عوامل داخلی	ریسک‌ها	ریسک اعتباری	-
			ریسک نقدینگی	-
			ریسک عملیاتی	-
			ریسک بازار	-
			سایر ریسک‌ها	-
	مسائل ساختاری	نرم افزاری	سیاست‌زدگی	-
			تصمیمات اقتصادی	-
			قوانین و مقررات	-
			تخصیص‌گرایی	-
		سخت افزاری	-	-
		بانکداری دیجیتال	-	-
		ارزش پول ملی	-	-
عوامل خارجی	تعامل با بانک‌های خارجی	تحریم‌ها	-	
		اصلاح سیاست‌های بین‌المللی	پذیرش آیین‌نامه‌های بین‌المللی	
توسعه صنعت بانکداری	ثبات نظام بانکداری	-	-	
	بانکداری نوین	-	-	
	بانکداری جامع	-	-	
	اندازه بانک	-	-	
استراتژی	استقلال بانک مرکزی	-	-	

	استاندارد گزارشگری	-	-	-
	حاکمیت شرکتی	-	-	-
	کنترل کفایت سرمایه	-	-	-
	شناسایی و کنترل ریسک	-	-	-
شرایط زمینه‌ای	بانکداری اسلامی	-	-	-
شرایط دخیل	بازارهای موازی	-	-	-
	چرخه اقتصادی	-	-	-
پیامد	رشد و رونق اقتصادی	-	-	-
	عدم بنگاهداری بانکها	-	-	-

شرایط علی: شرایطی هستند که مقوله اصلی را تحت تاثیر قرار می‌دهند و به وقوع یا گسترش پدیده مورد نظر می‌انجامند (**دانایی فرد و امامی، ۱۳۸۶**). در مطالعه‌ی حاضر، دو گروه اصلی به عنوان شرایط علی شناسایی شده اند:

- **عوامل داخلی:** از جمله سازه‌های این مقوله عبارتند از: ریسک‌ها، مسائل ساختاری، بانکداری دیجیتال و ارزش پول ملی. مصاحبه‌شوندگان به پنج گروه ریسک اشاره کردند که عبارتند از ریسک اعتباری، ریسک نقدینگی، ریسک عملیاتی، ریسک بازار و سایر ریسک‌ها. در این میان ریسک اعتباری تقریباً در تمامی مصاحبه‌ها مورد اشاره قرار گرفت، که نشان می‌دهد از منظر مصاحبه‌شوندگان بسیار حائز اهمیت است. پس از آن به ترتیب ریسک‌های نقدینگی، عملیاتی و بازار از درجه اهمیت بالایی برخوردار می‌باشد. از دیدگاه مصاحبه‌شوندگان، مسائل ساختاری از دو منظر سخت‌افزاری و نرم‌افزاری قابل تقسیم است. اهمیت و وزن مسائل نرم‌افزاری بسیار بیشتر از وجه سخت‌افزاری است. جنبه‌ی نرم‌افزاری شامل سیاست‌زدگی تصمیمات اقتصادی، قوانین و مقررات و تخصص‌گرایی است. اغلب مصاحبه‌شوندگان بر این باورند که تصمیم اقتصادی در حوزه بانکداری سیاست‌زده است. بانکداری مدرن با بهره‌مندی حداکثری از بانکداری دیجیتال از دیگر سازه‌های عوامل داخلی مطرح شد.

- **عوامل خارجی:** از مهم‌ترین سازه‌های این مقوله تعامل با بانک‌های خارجی است که شامل دو بعد تحریم‌ها و اصلاح سیاست‌های بین‌المللی است. نقش تحریم‌ها در سال‌های اخیر پررنگ‌تر شده است و صنعت بانکداری در واردات آخرین تکنولوژی‌های روز دنیا با چالش مواجه است. از مهم‌ترین اقدامات در خصوص اصلاح سیاست‌های بین‌المللی، به پذیرش آیین‌نامه‌های بین‌المللی اشاره شده است. الزامات بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول، FATF و سوئیفت از مهم‌ترین سازه این مقوله معرفی گردید.

شرایط مداخله‌گر: از دیدگاه خبرگان صنعت بانکداری، ۲ مقوله تحت شرایط مداخله‌گر قرار می‌گیرد. بازارهای موازی و چرخه اقتصادی وزن قابل توجهی در شرایط مداخله‌گر دارند. بازارهای ارز، طلا و ملک، قدرت جذب نقدینگی بالایی دارد و از این منظر با سیستم بانکی کشور رقابت می‌کنند. از این‌رو، بازدهی بازارهای مذکور از اهمیت زیادی برخوردار می‌باشد.

شرایط زمینه‌ای: از دیدگاه خبرگان در نظام بانکداری کشور، بانکداری اسلامی و بحث ربوی بودن بهره بانکی همواره در کشور مطرح بوده و در زمره شرایط زمینه‌ای قرار دارد. همواره حلال بودن نرخ بهره‌ی بانکی مدنظر جامعه ایران بود. لذا این موضوع جنبه‌ی هنجاری دارد.

راهبردها (تعاملات): از دیدگاه خبرگان نظام بانکداری کشور، ۵ استراتژی تحت راهبردها (تعاملات) قرار می‌گیرد. این راهبردها به شرح زیر می‌باشد. مهم‌ترین راهبرد در حال حاضر شناسائی و کنترل ریسک و استقلال بانک مرکزی است. خبرگان صنعت بانکداری بر این باورند عدم استقلال بانک مرکزی، سیاست‌های پولی کشور را به شدت تحت تاثیر قرار می‌دهد.

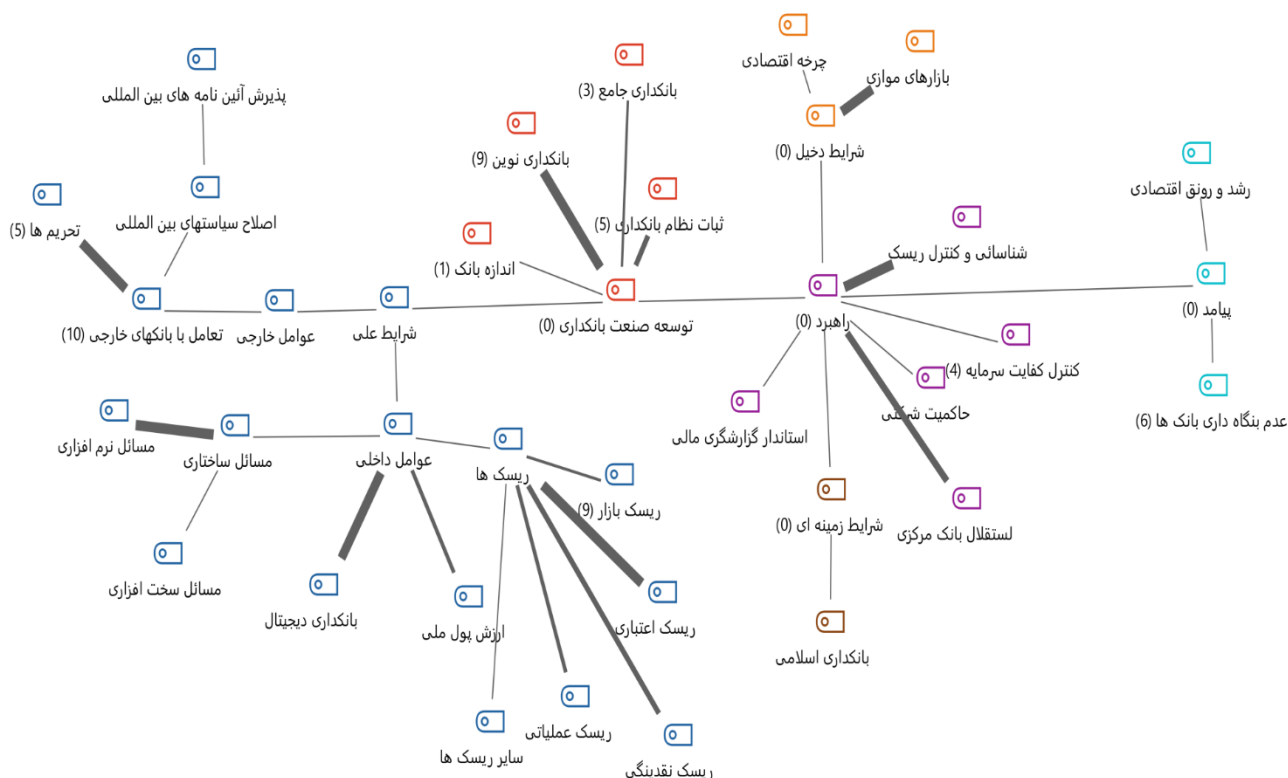
- استقلال بانک مرکزی
- استاندارد گزارشگری
- حاکمیت شرکتی
- کنترل کفایت سرمایه
- شناسائی و کنترل ریسک

پیامدها: از دیدگاه خبرگان نظام بانکداری کشور، ۲ مقوله مهم تحت پیامدها قرار می‌گیرد؛ بنگاهداری بانک‌ها یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های کارشناسان نظام بانکداری کشور است، آنها بر این باورند، توسعه صنعت بانکداری منجر به حل این مشکل خواهد شد و در نتیجه توسعه بازارهای پولی و رونق اقتصادی به همراه خواهد داشت.

- رشد و رونق اقتصادی
- عدم بنگاهداری بانک‌ها

گام سوم-کدگذاری انتخابی:

در ادامه، مقوله‌های عمده در قالب یک مدل پارادیمی (مدل زمینه‌ای) حول مقوله هسته به یکدیگر ارتباط داده می‌شوند. در واقع، مدل ترسیم شده به توصیف صوری مقوله و تحلیل و تبیین آن می‌پردازد.

نمودار ۲. مدل نهایی همراه با کدها
Diagram 2. Final model with codes

وزن و اهمیت مقولات استخراج شده نهایی

نتایج حاصل نشان داده است که مقوله محوری مدل، توسعه صنعت بانکداری است. توسعه صنعت بانکداری شامل چهار مولفه‌ی اصلی با وزن‌های متفاوت می‌باشد:

- ثبات نظام بانکداری (۵)
- بانکداری جامع (۳)
- بانکداری نوین (۹)
- اندازه بانک (۱)

همان‌طور که مشاهده می‌شود، وزن بانکداری نوین با عدد ۹ نسبت به سایر مولفه‌ها بیشتر است. لذا در توسعه صنعت بانکداری می‌بایست بعد از بانکداری به صورت دقیق مدنظر قرار گیرد.

عوامل علی و به وجود آورنده توسعه صنعت بانکداری عمدتاً به ۲ فاکتور داخلی و خارجی مربوط می‌شود. منظور از عوامل داخلی ریسک‌ها، مسائل ساختاری، بانکداری دیجیتال و ارزش پول ملی است. همان‌طور که مشاهده می‌گردد، از میان عوامل داخلی، ریسک‌ها و مسائل ساختاری از اهمیت بالاتری برخوردار است و پس از آن، بانکداری دیجیتال از سوی کارشناسان بسیار مهم تلقی شده است. عوامل داخلی (۱۱۹) شامل مولفه‌های زیر است:

- ریسک‌ها (۵۷)

- مسائل ساختاری (۴۰)

- بانکداری دیجیتال (۱۶)

- ارزش پول ملی (۶)

منظور از عوامل خارجی، تعامل با بانک‌های خارجی است، که به دو وجه تحریم‌ها و اصلاح سیاست‌های بین‌المللی اشاره شده است. همان‌طور که مشاهده می‌گردد، پذیرش آئین‌نامه‌های بین‌المللی از اهمیت بالاتری برخوردار است و پس از آن، تحریم‌ها از سوی کارشناسان بسیار مهم تلقی شده است. عوامل خارجی (۲۷) شامل مولفه‌های زیر است:

- تحریم‌ها (۵)

- اصلاح سیاست‌های بین‌المللی (۱۲)

هم‌چنین از دیدگاه خبرگان نظام بانکداری، عواملی مختلفی بر توسعه صنعت بانکداری دخیل است که شامل ابعاد زیر و با وزن‌های مختلف می‌باشد. در این میان اهمیت بازارهای موازی پررنگ‌تر است.

- بازارهای موازی (۱۹)

- چرخه اقتصادی (۲)

از دیدگاه خبرگان نظام بانکداری، همواره عوامل زمینه‌ای در کشور بر فعالیت‌ها و توسعه صنعت بانکداری اثرگذار است. همان‌طور که مشاهده می‌گردد، موضوع ربوی بهره بانک یکی از مسائلی است که همواره در کشور مطرح بوده است.

- بانکداری اسلامی (۳)

در نهایت راه‌کارهایی برای توسعه صنعت بانکداری ارائه شد و پیامدهای آنها تبیین گردید. از جمله مهم‌ترین استراتژی‌های تبیین شده عبارتند از:

- استقلال بانک مرکزی (۱۲)

- استاندارد گزارشگری (۱)

- حاکمیت شرکتی (۳)

- کنترل کفایت سرمایه (۴)

- شناسایی و کنترل ریسک (۱۸)

همان‌طور که مشاهده می‌گردد، از دیدگاه خبرگان نظام بانکداری، شناسایی و کنترل ریسک و نیز استقلال بانک مرکزی از مهم‌ترین استراتژی‌های پیش‌روی صنعت بانکداری محسوب می‌شود.

طبیعتاً توسعه صنعت بانکداری پیامدهایی به دنبال دارد. در ادامه مهم‌ترین پیامدهای آن از دیدگاه خبرگان در نظام بانکداری ارائه شده است.

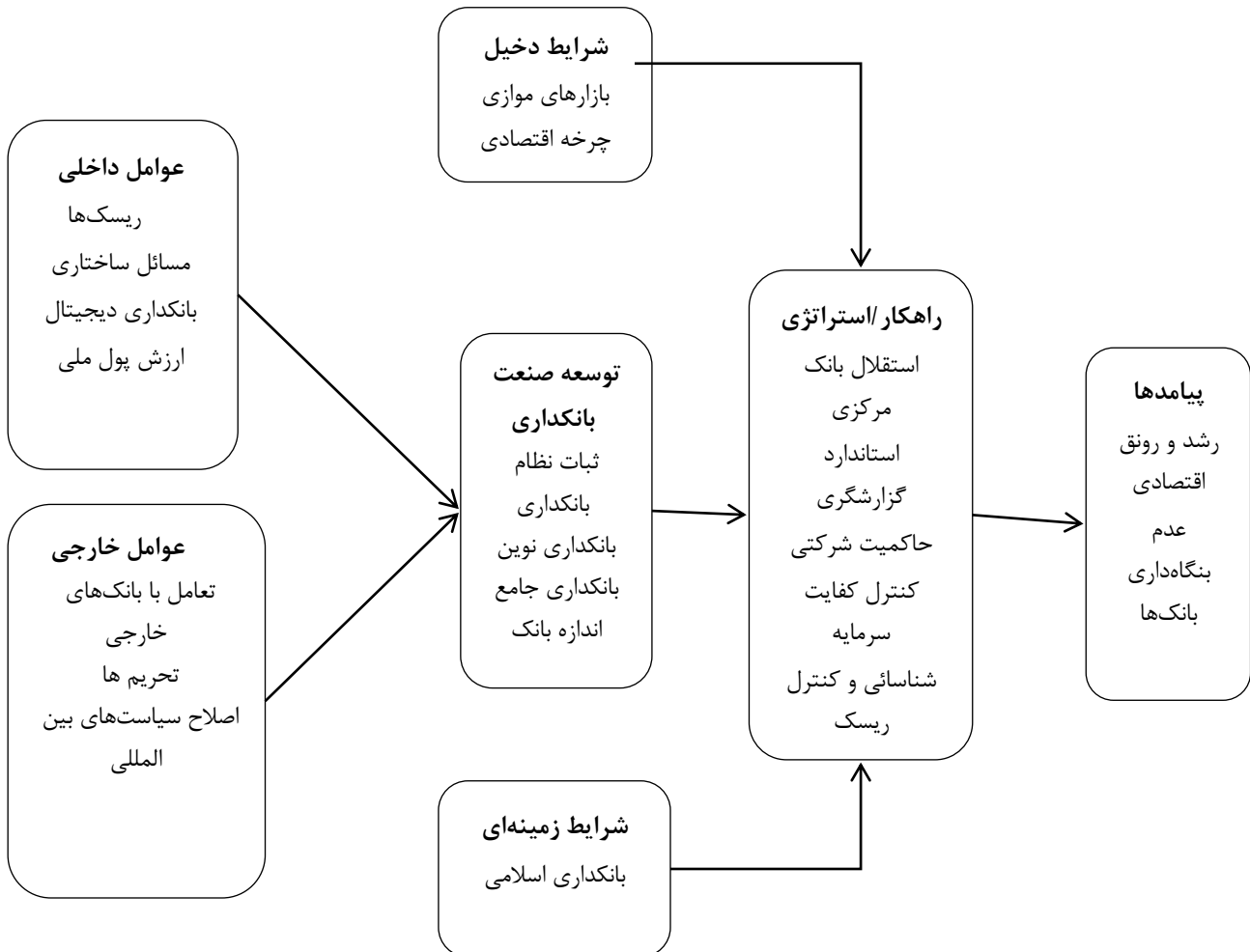
- رشد و رونق اقتصادی (۶)

- عدم بنگاهداری بانک‌ها (۶)

مدل توسعه صنعت بانکداری کشور

متغیرهای شناسائی شده در قالب مدل مفهومی در نمودار (۳) نمایش داده شده است.

نمودار ۳. مدل توسعه صنعت بانکداری ایران

Diagram 3. Development model of Iran's banking industry

۵- بحث و نتیجه گیری

در طول بحران مالی جهانی، تعداد زیادی از بانک‌ها با شکست مواجه شده و خسارات قابل توجهی به آنها وارد شد و هزینه شکست منجر به انفجار بدهی عمومی در بسیاری از اقتصادها گردید. بنابراین نیاز به توسعه یک الگوی بومی جهت شناسائی و پیش‌بینی خطرها و ریسک‌های عملکردی بانک‌ها لازم گردید. از سوی دیگر، امروزه بانک‌ها یکی از موتورهای محرک اقتصادی هر کشور محسوب می‌شوند. برای داشتن حضور قوی و موثر در بازارهای رقابتی بانکی و کسب سهم بازاری بیشتر، شناسائی مولفه‌ها، پیشایندها و پیامدهای الگوی بومی توسعه صنعت بانکداری کشور، مطلبی است که نباید فراموش گردد.

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌های مصاحبه‌ها نشان داد که مقوله محوری مدل، توسعه صنعت بانکداری است. توسعه صنعت بانکداری شامل سه مولفه اصلی ثبات نظام بانکداری، بانکداری نوین و بانکداری جامع می‌باشد. عوامل علی عمده در دو گروه عوامل داخلی و عوامل خارجی جای می‌گیرد. عوامل داخلی عموماً بر ریسک‌ها، مسائل ساختاری، بانکداری دیجیتال و ارزش پول ملی تأکید دارد. این در حالی است که عوامل خارجی اشاره بر تعامل با بانک‌های خارجی (تحریم‌ها و اصلاح سیاست‌های بین‌المللی) دارد. همچنین از دیدگاه خبرگان در نظام بانکداری، عوامل مختلفی بر توسعه صنعت بانکداری دخیل است که شامل بازارهای موزی و چرخه‌ی اقتصادی می‌باشد. از دیدگاه خبرگان در نظام بانکداری، همواره عوامل زمینه‌ای در کشور بر فعالیت‌های بانکداری اثرگذار است. بانکداری اسلامی و موضوع ربوی بودن بهره‌ی بانکی از شرایط زمینه‌ای و مهم یاد شده است. در نهایت راهکارهایی برای توسعه صنعت بانکداری ارائه شد و پیامدهای آنها تبیین گردید. استراتژی‌های تبیین شده عبارتند از استقلال بانک مرکزی، استاندارد گزارشگری، حاکمیت شرکتی، کنترل کفایت سرمایه و شناسایی و کنترل ریسک. طبیعتاً توسعه صنعت بانکداری پیامدهایی به دنبال دارد. این پیامدها عبارتند از رشد و رونق اقتصادی و عدم بنگاهداری بانک‌ها.

در مطالعه ژیانگ و وو^۸ (۲۰۲۳) ساختار صنعتی مدنظر قرار گرفته است در حالی که مطالعه حاضر در خصوص مسائل ساختاری، سیاست‌زدگی تصمیمات اقتصادی، قوانین و مقررات و تخصص‌گرایی به عنوان عوامل موثر شناخته شده است. [هیقلی و تئودو^۹ \(۲۰۲۲\)](#) بر اهمیت مدل بومی تأکید داشته‌اند، لذا از این حیث با مقاله حاضر همسوئی وجود دارد. نتایج پژوهش [دل گایدیو و همکاران^{۱۰} \(۲۰۲۰\)](#) نشان داده است که ICT نقش مثبتی در بهبود عملکرد بانک دارد. در مطالعه حاضر نیز بر بانکداری دیجیتال به عنوان یکی از جنبه‌های عوامل داخلی اشاره شده است. در مطالعه [کنی و همکاران \(۲۰۲۰\)](#) مشخص شد که بحران بانکی با افت کوتاه مدت و شدید رشد اقتصادی همراه بوده است. در این مطالعه به شوک‌های اقتصادی اشاره و ریسک‌های مربوط شناسایی شده است. [بیپ و باکن \(۲۰۱۸\)](#) سعی نموده است مدل بومی برای صنعت بانکداری هنگ کنگ ارائه دهد. در این مطالعه توانایی پذیرش مشتریان مدنظر قرار گرفته است. این موضوع تحت عنوان ریسک‌ها لحاظ گردیده است. در مطالعه [هان و ملکی^{۱۱} \(۲۰۱۳\)](#) رشد منفی سپرده به عنوان شاخص هجوم بانکی در نظر گرفته شده است. در حالی که محقق در مقاله حاضر تأکید بیشتری بر ریسک اعتباری داشته است. [روانگرد و همکاران \(۲۰۲۳\)](#) و [نامداری و همکاران \(۲۰۲۱\)](#) از نظریه داده بنیاد جهت شناسایی عوامل موثر بر توسعه صنعت بانکداری استفاده کرده‌اند که از منظر متدولوژی با تحقیق حاضر همسو است.

با توجه به نتایج حاصل پیشنهاد می‌شود، با لحاظ اهمیت ورشکستگی بانک‌ها به ویژه ریسک‌های بانک‌ها و پایین بودن سطح این نسبت در میان بانک‌های ایران، شایسته است که بانک‌ها نسبت به افزایش این نسبت تا حداقل استاندارد اقدام نمایند. به این جهت، بانک مرکزی می‌تواند از طریق وضع جرایم و یا مقررات تشویقی به اجرای آیین نامه کفایت سرمایه در بانک‌ها کمک نماید. همچنین باید فعالیت‌های کنترلی، بخش جدایی ناپذیری از فعالیت‌های روزانه یک بانک را تشکیل دهند. مقامات پولی کشور می‌توانند با برقراری ثبات سیاسی و داشتن دولتی یکپارچه و اثربخش از شدت اثرگذاری بی‌ثباتی اقتصادی بر بانک‌ها بکاهند و به منظور ارتقاء سطح کیفی قراردادهای و به منظور کاهش میزان کژمنشی و کژگزینی لازم است که نگاه ویژه‌ای به افزایش سطح سرمایه اجتماعی جامعه وجود داشته باشد.

⁸ Jiang and Wu

⁹ Highley and Theado

¹⁰ Del Gaudio et al

¹¹ Hun & Melecky

تعارض منافع

هیچگونه تعارض منافع در این پژوهش وجود ندارد.

منابع

- [Abunuri, A., Sajjadi S. S., & Mohammadi, T. \(2013\). The relationship between the inflation rate and the interest rate of Iranian banking deposits. in Persian](#)
- [Ahmadian, A. \(2014\). Bank inflow modeling in the framework of stochastic dynamic general equilibrium model for Iran. Economic Policy, 7\(14\), 77-103. in Persian](#)
- [Alexander, K. \(2014\). Stability and Sustainability in Banking Reform: Are Environmental Risks Missing in Basel III. CISL & UNEPFI: Cambridge and Geneva.](#)
- [Altman, E. L. \(1968\). Financail Ratios, Disarmament Analysis and the prediction of corporate Bankruptcy. The Journal of finance, 23\(4\), 598-609.](#)
- [Al-Marzan, M., Vasli, E. \(2016\). Investigating the effect of stock price and exchange rate on the behavior of depositors and financial performance of private banks, the first national conference of modern management studies in Iran, Karaj.](#)
- [Azadeh, S., Aslizadeh, A., & Khakzar Bafraei, M. \(2022\). Dynamic analysis of the performance of the iranian banking system in uncertainty condition. Advances in Finance and Investment, 3\(8\), 60-31. doi:10.30495/afi.2022.1959948.1133](#)
- [Branson, W.H. \(2008\). Macroeconomic Theory and Policy, Translator: Abbas Shakri, 3rd Edition.](#)
- [Bocken, N., Short, S., Rana, P., & Evans, S. \(2013\). A value mapping tool for sustainable business modelling. Corporate governance, 13\(5\), 482-497.](#)
- [Camilleri, S. J., Scicluna, N., & Bai, Y. \(2019\). Do stock markets lead or lag macroeconomic variables? Evidence from select European countries. The North American Journal of Economics and Finance, 48, 170-186.](#)
- [Creswell, J. W., & Clark, V. L. P. \(2017\). Designing and conducting mixed methods research. Sage publications.](#)
- [He, Y., Chen, Hu, Y. \(2019\). Managerial overconfidence, internal financing, and investment efficiency: evidence from China. Research in International Business and Finance, 47, pp.501-510.](#)
- [Danaei Fard, H., and Kazemi, S. H. \(2015\). Social Research Methods: Qualitative and Quantitative Approaches \(Volume 1\), Publications of Mehraban Nash Book Institute, Third Edition, Tehran. in Persian.](#)
- [Del Gaudio, B. L., Porzio, C., Sampagnaro, G., & Verdoliva, V. \(2021\). How do mobile, internet and ICT diffusion affect the banking industry? An empirical analysis. European Management Journal, 39\(3\), 327-332. doi: <https://doi.org/10.1016/j.emj.2020.07.003>.](#)
- [Han, R., & Melecky, M. \(2013\). Financial inclusion for financial stability: Access to bank deposits and the growth of deposits in the global financial crisis. World bank policy research working paper, \(6577\).](#)
- [He, Y. Chen, C., & Hu, Y. \(2020\). Managerial overconfidence, internal financing, and investment efficiency: Evidence from China. Research in International Business and Finance, 47, 501-510. DOI: \[10.30699/ijf.2020.121887\]\(https://doi.org/10.30699/ijf.2020.121887\)](#)

[Highley, T. A., & Theado, C. K. \(2022\). Valuing the Local within the Global: A Discourse Analysis of Professional Development in a US-Kurdish Transnational University Partnership. *Journal of Global Education and Research*, 6\(1\), 47-66. doi:10.5038/2577-509X.6.1.1140](#)

[Jiang, L., & Wu, T. \(2023\). Banking market structure and industrial structure: A transnational empirical study. *Finance Research Letters*, 54, 103785. DOI: 10.1016/j.frl.2023.103785.](#)

[Kenny, S., Lennard, J., & Turner, J. D. \(2021\). The macroeconomic effects of banking crises: Evidence from the United Kingdom, 1750–1938. *Explorations in Economic History*, 79, 101357. <https://doi.org/10.1016/j.eeh.2020.101357>.](#)

[Khan, W. A., & Sattar, A. \(2014\). Impact of interest rate changes on the profitability of four major commercial banks in Pakistan. *International journal of accounting and financial reporting*, 4\(1\), 142-154. DOI: 10.5296/ijafr.v4i1.5630.](#)

[Mohebi, S., Shahrashstani, H., & Hejbar Kiani, K. \(2017\). Financial shocks and the role of monetary policy in Iran's economy assuming the existence of an interbank market in a DSGE model. *Economic Policy and Research Quarterly*, 25\(81\), 123-153, in Persian.](#)

[Namdari, Z., Delgoshai, Y., & Abbasi, L. \(2021\). Identifying the professional development components of educational managers in the banking industry. *Islamic lifestyle based on health*, 4, 144-152, in Persian.](#)

[Pedram, M., Mousavi, M. H., & Abbasi Aghda, S. \(2016\). Asymmetric effects of interest rate on the stock price index of Iran. *Management and Accounting Studies*, 5\(2\), 162-171, in Persian](#)

[Petrov, A., Mushkin, Y., & Fumagalli, F. \(2015\). P&L Forecasting-the new horizon of stress testing, and beyond. *McKinsey & Company*.](#)

[Qolizadeh, Fallah Shams, Mirfiez, & Afshar Kazemi. \(2021\). Designing a quick warning system of financial crisis in Tehran Stock Exchange with decision tree approach. *Investment Knowledge*, 10\(40\), 35-55, in Persian](#)

[Qun, Z., Pei-Hsuan, T., and Jin-Long, W. \(2019\). Improving Financial Service Innovation Strategies for Enhancing China's Banking Industry Competitive Advantage during the Fintech Revolution: A Hybrid MCDM Model. *Sustainability* 2019, 11, 1419; doi:10.3390/su11051419.](#)

[Rahimi, R., Sarraf, F., Jafari, M., and Bijan Safavi, M. \(2022\). Modeling and identification of nonfragile variables affecting credit risk in Tejarat Bank with an emphasis on fintech technologies. *Journal of Advances in Finance and Investment*, 3\(9\), 135-170. doi: 10.30495/afi.2023.1975352.1181](#)

[Ravangerd, Rohangi, & Ebrahimi. \(2023\). Challenges of establishing digital banking in the banking industry. *Scientific Journal of International Business Management*, 6\(1\), 201-225, in Persian.](#)

[Rezaipour, M., Najarzadeh, & Zulfiqari. \(2012\). Investigating the behavior of long-term depositors towards bank interest rate changes. *Economic Research and Policy Quarterly*, 20\(63\), 155-170, in Persian.](#)

[Roy, D. \(2003\). Dynamics of bank deposits: developing states in India. *Berghahn Books*.](#)

[Shahchera, M., Nourbakhsh, F. \(2017\). The effect of impossible bankruptcy of banks on the behavior of depositors, the 28th annual conference on monetary and exchange policies: with the theme: Structural reforms for financial stability, Tehran: Sedada Va Sima International Conference Center.](#)

[Strauss, A. L., & Corbin, J. \(2008\). Pesquisa qualitativa: técnicas e procedimentos para o desenvolvimento de teoria fundamentada. *Artmed*.](#)

[Weibull, W. \(1939\). A statistical theory of strength of materials. *IVB-Handl*.](#)

[Yip, A. W., & Bocken, N. M. \(2018\). Sustainable business model archetypes for the banking industry. Journal of cleaner production, 174, 150-169. https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2017.10.190](#)

[Zhao, Q., Tsai, P. H., & Wang, J. L. \(2019\). Improving financial service innovation strategies for enhancing china's banking industry competitive advantage during the fintech revolution: A Hybrid MCDM model. Sustainability, 11\(5\), 1419. doi:10.3390/su11051419.](#)